

Lietuvos Respublikos Seimo Biudžeto ir finansų komitetui
bfk@lrs.lt

2026 m. vasario 23 d. Nr. S-90

Siunčiama el. paštu

DĖL KREDITO UNIJŲ IR CENTRINIŲ KREDITO UNIJŲ TEISINIO REGULIAVIMO TOBULINIMO

Kredito unijų sektoriui atstovaujanti asociacija, siekdama prisidėti prie finansinių paslaugų prieinamumo regionuose didinimo, palankiai vertina kredito unijų teisinio reglamentavimo modernizavimo iniciatyvas, kurios galėtų sudaryti sąlygas tvariam sektoriaus stiprinimui ir finansinės atskirties mažinimui.

Atkreipiamė dėmesį, kad kredito unijos regionuose atlieka svarbų vaidmenį – jos dažnai išlieka vienintelės fizinės finansinių paslaugų teikėjos. Atsižvelgiant į komercinių bankų skyrių tinklo mažėjimą, kyla rizika, kad dalis visuomenės grupių (vyresnio amžiaus asmenys, riboto judumo gyventojai ar skaitmeninių įgūdžių stokojantys asmenys) susidurs su papildomais sunkumais naudotis būtiniausiomis finansinėmis paslaugomis. Todėl, mūsų vertinimu, būtų tikslinga svarstyti tokius reguliavimo sprendimus, kurie padėtų užtikrinti kredito unijų veiklos tvarumą bei sustiprintų jų galimybes teikti paslaugas regionuose.

1. Dėl kredito unijų teisės teikti paslaugas ne tik nariams

Šiuo metu galiojantis teisinis modelis pagrindines finansines paslaugas iš esmės sieja su naryste kredito unijoje. Praktikoje tai gali sudaryti papildomų kliūčių asmenims, kurie dėl įvairių priežasčių nenori ar negali tapti nariais, tačiau turi realų finansinių paslaugų poreikį. Taip pat narystės kriterijai ir su ja susiję įsipareigojimai gali riboti sektoriaus plėtros galimybes. Mūsų vertinimu, būtų tikslinga apsvarstyti galimybę sudaryti sąlygas kredito unijoms pagrindines finansines paslaugas teikti platesniam asmenų ratui, kartu išlaikant kooperacijos principus – užtikrinant, kad valdymo teisė ir toliau priklausytų nariams. Toks sprendimas galėtų prisidėti prie kredito unijų finansinio stabilumo, konkurencingesnių paslaugų sąlygų bei didesnio paslaugų prieinamumo regionuose.

Atsižvelgiant į tai, siūlytume apsvarstyti:

- KUI 5 straipsnio 4 dalies pakeitimą, išplečiant subjektų ratą, kuriems kredito unija turi teisę teikti finansines paslaugas, numatant galimybę jas teikti visiems fiziniams ir juridiniams asmenims;
- KUI 5 straipsnio 5 ir 6 dalių peržiūrą bei galimybę atsisakyti jose nustatytų ribojimų dėl paslaugų teikimo subjektams ir indėlių priėmimo iš riboto subjektų sąrašo.

2. Dėl visuotinio narių susirinkimo skelbimo tvarkos

Reikalavimas apie visuotinį narių susirinkimą papildomai skelbti regioninėje spaudoje, atsižvelgiant į besikeičiančius informavimo įpročius, galėtų būti vertinamas kaip mažiau efektyvus informavimo būdas. Todėl, mūsų nuomone, būtų tikslinga apsvarstyti galimybę atsisakyti pareigos skelbti regioninėje spaudoje ir palikti informavimą elektroninėmis ryšio priemonėmis bei interneto svetainėse, kas galėtų užtikrinti tiesioginį ir operatyvų narių informavimą.

Siūlytume apsvarstyti KUI 21 straipsnio 1 dalies pakeitimą, išbraukiant nuostatą dėl privalomo informavimo regioninėje spaudoje.

3. Dėl rizikos vertinimo specialisto pareigybės

Šiuo metu nustatyta pareiga kredito unijoms, kurių turtas viršija 15 mln. eurų, turėti atskirą rizikos vertinimo specialistą. Atsižvelgiant į tai, kad centrinės kredito unijos vykdo konsoliduotą rizikos stebėseną ir teikia metodinę pagalbą, būtų tikslinga įvertinti, ar šis reikalavimas visais atvejais yra proporcingas.

Atsižvelgiant į tai, siūlytume apsvarstyti KUI 29 straipsnio 3 dalies peržiūrą ir galimybę atsisakyti šios pareigos.

4. Dėl pelno paskirstymo reguliavimo

Šiuo metu kredito unijoms taikomas 90 proc. atskaitymo į privalomąjį rezervą reikalavimas yra reikšmingai griežtesnis nei bankams taikomi reikalavimai. Tai gali riboti sektoriaus plėtros galimybes bei pajininkų motyvaciją. Mūsų vertinimu, būtų tikslinga apsvarstyti lankstesnį atskaitymų modelį, išlaikant pakankamą kapitalo apsaugos lygį, tačiau sudarant sąlygas efektyvesniam kapitalo valdymui.

Siūlytume apsvarstyti KUI 39 straipsnio 2 dalies pakeitimą, sumažinant minimalų privalomų atskaitymų dydį iki 50 procentų paskirstytinojo pelno.

5. Dėl skolinimo kredito unijos vadovams apribojimų

Galiojantis 10 proc. kapitalo limitas vienam vadovui ir su juo susijusiems asmenims praktikoje gali sukelti situacijų, kai kredito unijų vadovai neturi galimybės gauti finansavimo savo kredito unijoje.

Atsižvelgiant į tai, būtų tikslinga apsvarstyti galimybę tobulinti KUI 45 straipsnio 1 dalį, numatant, kad skolinimo sąlygas ir tvarką tvirtintų kredito unijos valdymo organai, užtikrinant interesų konflikto prevenciją bei proporcingą reguliavimą.

6. Dėl kapitalo instrumentų suderinimo su ES reglamentu

Atsižvelgiant į Reglamento (ES) Nr. 575/2013 reikalavimus dėl papildomo 1 lygio kapitalo (AT1), būtų tikslinga įvertinti, ar galiojantis KUI 36 straipsnio reglamentavimas pakankamai atitinka ES teisės reikalavimus.

Siūlytume apsvarstyti KUI 36 straipsnio 4-7 dalių peržiūrą, įvertinant galimybę atlikti šiuos pakeitimus:

- galimą automatinį privilegijuotųjų pajų konvertavimo ar nurašymo mechanizmą;
- galimybę anuliuoti dividendų mokėjimą, atsižvelgiant į kapitalo pakankamumo situaciją;
- nuostatų suderinimą su Reglamento 52 straipsniu.

7. Dėl centrinių kredito unijų veiklos ribojimų

Jeigu būtų nuspręsta išplėsti kredito unijų teisę teikti paslaugas platesniam asmenų ratui, būtų tikslinga įvertinti ir atitinkamų CKUI nuostatų suderinamumą.

Todėl siūlytume apsvarstyti:

- CKUI 4 straipsnio 1 dalies pakeitimą, sudarant galimybę centrinei kredito unijai teikti finansines paslaugas platesniam subjektų ratui;
- CKUI 4 straipsnio 2, 3 ir 4 dalių peržiūrą bei galimą jų koregavimą ar naikinimą.

Pateiktos įžvalgos ir pasiūlymai yra skirti konstruktyviai prisidėti prie galimos diskusijos dėl kredito unijų sektoriaus teisinio reguliavimo tobulinimo. Tikimės, kad šie aspektai galės būti bus apsvarstyti teisėkūros procese ir galės tapti naudingų pagrindų tolimesniam sektoriaus stiprinimui bei finansinių paslaugų prieinamumo regionuose didinimui.

Administracijos direktorė

Greta Ranonytė

Vaida Ražanauskė, vaida@fintechhub.lt, +37062053502